

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про електроенергетику

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1998, N 1, ст.1)

- { Із змінами, внесеними згідно із Законами
- N 1812-III (1812-14) від 08.06.2000, ВВР, 2000, N 38, ст.319
  - N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000, ВВР, 2000, N 38, ст.321
  - N 2921-III (2921-14) від 10.01.2002, ВВР, 2002, N 16, ст.114
  - N 741-IV (741-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.231
  - N 747-IV (747-15) від 15.05.2003, ВВР, 2003, N 29, ст.236
  - N 982-IV (982-15) від 19.06.2003, ВВР, 2003, N 52, ст.378
  - N 1158-IV (1158-15) від 11.09.2003, ВВР, 2004, N 8, ст.67
  - N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003, ВВР, 2004, N 13, ст.181
  - N 1330-IV (1330-15) від 25.11.2003, ВВР, 2004, N 15, ст.210
  - N 2229-IV (2229-15) від 14.12.2004, ВВР, 2005, N 4, ст.103
  - N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162
  - N 2352-IV (2352-15) від 18.01.2005, ВВР, 2005, N 10, ст.190
  - N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19, ст.267
  - N 2509-IV (2509-15) від 05.04.2005, ВВР, 2005, N 20, ст.278
  - N 2598-IV (2598-15) від 31.05.2005, ВВР, 2005, N 27, ст.359
  - N 2633-IV (2633-15) від 02.06.2005, ВВР, 2005, N 28, ст.373
  - N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.428
  - N 2711-IV (2711-15) від 23.06.2005, ВВР, 2005, N 33, ст.430
  - N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11, ст.96
  - N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184
  - N 232-V (232-16) від 05.10.2006, ВВР, 2006, N 49, ст.486
  - N 489-V (489-16) від 19.12.2006, ВВР, 2007, N 7-8, ст.66
  - N 997-V (997-16) від 27.04.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.440
  - N 107-VI (107-17) від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78 }

{ Додатково див. Рішення Конституційного Суду
N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

- { Із змінами, внесеними згідно із Законами
- N 309-VI (309-17) від 03.06.2008, ВВР, 2008, N 27-28, ст.253
  - N 601-VI (601-17) від 25.09.2008, ВВР, 2009, N 13, ст.155
  - N 800-VI (800-17) від 25.12.2008, ВВР, 2009, N 19, ст.257
  - N 1164-VI (1164-17) від 19.03.2009, ВВР, 2009, N 31, ст.457
  - N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009, ВВР, 2009, N 32-33, ст.496
  - N 1565-VI (1565-17) від 17.11.2009, ВВР, 2010, N 1, ст.3
  - N 2388-VI (2388-17) від 01.07.2010, ВВР, 2010, N 37, ст.496
  - N 2799-VI (2799-17) від 17.12.2010, ВВР, 2010, N 25, ст.186
  - N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011, ВВР, 2011, N 39, ст.390
  - N 3486-VI (3486-17) від 03.06.2011, ВВР, 2012, N 4, ст.12
  - N 3549-VI (3549-17) від 17.06.2011

N 3610-VI (3610-17) від 07.07.2011
N 4065-VI (4065-17) від 18.11.2011
N 4220-VI (4220-17) від 22.12.2011 }

{ Зміни по Закону N 3830-VI (3830-17) від 06.10.2011 будуть внесені після набрання чинності Указом Президента України про утворення відповідного центрального органу виконавчої влади з державного енергетичного нагляду в системі центральних органів виконавчої влади }

{ У тексті Закону слова "розподільчі рахунки" та "розподільчий рахунок" в усіх відмінках замінено відповідно словами "поточні рахунки із спеціальним режимом використання" та "поточний рахунок із спеціальним режимом використання" у відповідних відмінках згідно із Законом N 2921-III (2921-14) від 10.01.2002 }

{ У тексті Закону слова "Національна комісія регулювання електроенергетики України" в усіх відмінках замінено словами "національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики" у відповідному відмінку згідно із Законом N 3610-VI (3610-17) від 07.07.2011 }

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади діяльності в електроенергетиці і регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, забезпеченням енергетичної безпеки України, конкуренцією та захистом прав споживачів і працівників галузі.

Р о з д і л І

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

енергія - електрична чи теплова енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

електроенергетика - галузь економіки України, що забезпечує споживачів енергією;

електроустановка - комплекс взаємопов'язаних устаткування і споруд, що призначаються для виробництва або перетворення, передачі, розподілу чи споживання електричної енергії; { Статтю 1 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

енергетична безпека - стан електроенергетики, який гарантує технічно та економічно безпечне задоволення поточних і перспективних потреб споживачів в енергії та охорону навколишнього природного середовища;

енергогенеруючі компанії - учасники оптового ринку

електричної енергії України, які володіють чи користуються генеруючими потужностями, виробляють та продають електричну енергію;

енергопостачальники - учасники оптового ринку електричної енергії України, які купують електричну енергію на цьому ринку з метою продажу її споживачам або з метою її експорту; { Абзац статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1164-VI (1164-17) від 19.03.2009 }

магістральна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від виробника до пунктів підключення місцевих (локальних) мереж;

магістральна теплова мережа - комплекс трубопроводів і насосних станцій, що забезпечує передачу гарячої води та пари від електричних станцій та котелень до місцевої (локальної) теплової мережі;

мережа (електрична чи теплова) - сукупність енергетичних і трубопровідних установок для передачі та розподілу електричної енергії, гарячої води та пари;

міждержавна електрична мережа - електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії між державами;

місцева (локальна) електрична мережа - приєднана електрична мережа, призначена для передачі електричної енергії від магістральної електричної мережі до споживача; { Абзац статті 1 в редакції Закону N 997-V (997-16) від 27.04.2007 }

об'єднана енергетична система України - сукупність електростанцій, електричних і теплових мереж, інших об'єктів електроенергетики, які об'єднані спільним режимом виробництва, передачі та розподілу електричної і теплової енергії при централізованому управлінні цим режимом;

об'єкт електроенергетики - електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна теплова мережа;

оптовий ринок електричної енергії України - ринок, що створюється суб'єктами господарської діяльності для купівлі-продажу електричної енергії на підставі договору;

передача енергії - транспортування енергії за допомогою мереж на підставі договору;

постачання електричної енергії - надання електричної енергії споживачу за допомогою технічних засобів передачі та розподілу електричної енергії на підставі договору;

споживачі енергії - суб'єкти господарської діяльності та фізичні особи, що використовують енергію для власних потреб на підставі договору про її продаж та купівлю;

суб'єкти електроенергетики - суб'єкти підприємницької діяльності незалежно від їх відомчої належності та форм власності, що займаються виробництвом, передачею, постачанням електричної

енергії та теплової енергії при централізованому теплопостачанні;

учасники оптового ринку електричної енергії України - суб'єкти підприємницької діяльності, які продають та купують електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України на підставі договору;

централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління - оперативне управління об'єднаною енергетичною системою України із забезпеченням надійного і безперебійного, з додержанням вимог енергетичної безпеки, постачання електричної енергії споживачам;

граничні показники - це визначені в умовах і правилах здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії величина встановленої потужності електростанції або обсяг річного відпуску нею електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України, вище яких продаж електричної енергії має здійснюватися на оптовому ринку;

надзвичайна ситуація в державі - це ситуація, при якій спрацьовується запас палива на об'єктах електроенергетики нижче встановлених нормативів або спрацьовується запас води у водосховищах нижче встановлених екологічних вимог;

поточні рахунки із спеціальним режимом використання оптового ринку електричної енергії (далі - поточні рахунки із спеціальним режимом використання) - рахунки суб'єктів підприємницької діяльності, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території та оптове постачання електричної енергії, відкриті в уповноваженому банку і призначені виключно для накопичення коштів, отриманих за електричну енергію від споживачів, та розрахунків з учасниками оптового ринку електричної енергії; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

алгоритм оптового ринку електричної енергії - порядок розподілу уповноваженим банком коштів з поточних рахунків із спеціальним режимом використання без платіжних доручень, який встановлюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

оптове постачання електричної енергії - купівля електричної енергії, формування її оптової ціни та продаж електричної енергії за оптовою ціною енергопостачальникам; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

{ Дію абзацу статті 1 зупинено на 2005 рік щодо визначення уповноваженого банку для обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії в частині проведення розрахунків, визначених статтею 35 Закону N 2285-IV (2285-15) згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005 }

уповноважений банк - визначена Кабінетом Міністрів України разом з Національним банком України банківська установа, яка обслуговує поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

заборонена зона гідроелектротехнічних споруд - земельна ділянка, яка прилягає до основної огорожі з внутрішньої сторони території гідроелектротехнічної споруди, обладнана інженерно-технічними засобами та позначена попереджувальними знаками, а також ділянка водної акваторії верхнього і нижнього б'єфів на відстані 500 метрів від греблі гідроелектростанції, позначена знаками, які попереджають про заборону доступу на її територію сторонніх осіб, суден та плавучих об'єктів; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV (1330-15) від 25.11.2003 }

контрольована зона гідроелектротехнічних споруд - позначена попереджувальними знаками територія бетонних та земельних гребель гідроелектротехнічних споруд і земельних ділянок, розташованих між водосховищами і дренажними каналами; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV (1330-15) від 25.11.2003 }

особливо важливі об'єкти електроенергетики - об'єкти, які забезпечують стале функціонування об'єднаної енергетичної системи України, руйнація або пошкодження яких призведе до порушення електропостачання господарюючих суб'єктів і населення, можливих людських жертв і значних матеріальних збитків; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 1330-IV (1330-15) від 25.11.2003 }

екологічна броня електропостачання споживача - мінімальний рівень споживання електричної енергії споживачем (крім населення), який забезпечує передумови для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру; { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

"зелений" тариф - спеціальний тариф, за яким закуповується електрична енергія, вироблена на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблена лише малими гідроелектростанціями); { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 601-VI (601-17) від 25.09.2008 }

мала гідроелектростанція - електрична станція, що виробляє електричну енергію за рахунок використання гідроенергії, встановлена потужність якої не перевищує 10 МВт. { Статтю 1 доповнено абзацом згідно із Законом N 601-VI (601-17) від 25.09.2008 }

Стаття 2. Сфера дії Закону

Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, державним наглядом за безпечним виконанням робіт на об'єктах електроенергетики незалежно від форм власності, безпечною експлуатацією енергетичного обладнання і державним наглядом за режимами споживання електричної і теплової енергії.

Стаття 3. Законодавство про електроенергетику

Відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії, регулюються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 4. Особливості регулювання відносин в

електроенергетиці

Регулювання відносин в електроенергетиці має особливості, визначені цим Законом. Ці особливості викликані об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням виробництва і споживання електричної енергії, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України;

централізованим тепlopостачанням споживачів теплоелектроцентралями і котельнями, які входять до об'єднаної енергетичної системи України.

Стаття 5. Державна політика в електроенергетиці

Державна політика в електроенергетиці базується на таких принципах:

державне регулювання діяльності в електроенергетиці;
створення умов безпечної експлуатації об'єктів електроенергетики;

забезпечення раціонального споживання палива і енергії;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, передачею, постачанням і використанням енергії;

створення умов для розвитку і підвищення технічного рівня електроенергетики;

підвищення екологічної безпеки об'єктів електроенергетики;

забезпечення захисту прав та інтересів споживачів енергії;

збереження цілісності та забезпечення надійного і ефективного функціонування об'єднаної енергетичної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку електричної енергії;

забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для електроенергетики;

створення умов для перспективних наукових досліджень;

забезпечення стабільного фінансового стану електроенергетики;

забезпечення відповідальності енергопостачальників та споживачів;

сприяння розвитку альтернативної енергетики як екологічно чистої і безпаливної підгалузі енергетики шляхом встановлення "зеленого" тарифу та оплати електростанціям, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), всієї виробленої ними електричної енергії в повному обсязі у грошовій формі, без застосування будь-яких видів заліків погашення заборгованості із розрахунків за електроенергію. { Статтю 5 доповнено абзацом згідно із Законом N 1812-III (1812-14) від 08.06.2000; в редакції Закону N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Стаття 6. Право власності в електроенергетиці

Об'єкти електроенергетики можуть перебувати у різних формах власності. Перелік об'єктів електроенергетики, які не підлягають приватизації, затверджується Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України.

Приватизація об'єктів електроенергетики здійснюється відповідно до законодавства України про приватизацію.

У разі приватизації об'єктів електроенергетики Кабінет Міністрів України за поданням Фонду державного майна України приймає рішення про закріплення у державній власності пакета акцій акціонерних товариств, створених на базі об'єктів електроенергетики.

Не підлягає приватизації майно, що забезпечує цілісність об'єднаної енергетичної системи України та централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, магістральні і міждержавні електричні мережі, а також майно наукових установ загальнодержавного значення.

Стаття 7. Норми, правила і стандарти в електроенергетиці

Проектування, будівництво, введення в експлуатацію, експлуатація, виведення з експлуатації об'єктів електроенергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, інших об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України, регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами електроенергетики.

Р о з д і л І І

КОМПЕТЕНЦІЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 8. Державне управління в електроенергетиці

Державне управління в електроенергетиці здійснюють органи виконавчої влади, уповноважені Кабінетом Міністрів України.

Центральний орган виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України, не пізніше 31 березня кожного року надає Верховній Раді України звіт про стан альтернативної енергетики та ефективність заходів стимулювання її розвитку, передбачених цим Законом.

{ Статтю 8 доповнено частиною другою згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Стаття 9. Державний нагляд в електроенергетиці

Державний нагляд в електроенергетиці здійснюють Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж та Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, та інші органи, визначені законодавством України.

Державна інспекція з експлуатації електричних станцій і мереж здійснює нагляд за додержанням вимог технічної експлуатації електричних станцій і мереж, вимог технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів електроенергетики, підключених до об'єднаної енергетичної системи України.

Державні інспектори з експлуатації електричних станцій і мереж мають право:

безперешкодно в будь-який час відвідувати об'єкти

електроенергетики для перевірки додержання нормативно-правових актів про електроенергетику з питань, що належать до їх компетенції, отримувати від посадових осіб інформацію щодо виконання цих актів;

давати у межах своїх повноважень керівникам об'єктів електроенергетики приписи про усунення порушень нормативно-правових актів;

застосовувати у встановленому законодавством України порядку санкції до підприємств, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України, за порушення законодавства про електроенергетику з питань, що належать до їх компетенції.

Державна інспекція з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії здійснює нагляд за електричними і тепловикористовуючими установками та тепловими мережами споживачів та суб'єктів електроенергетики.
{ Частина четверта статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

Державні інспектори з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії мають право:

безперешкодного доступу до електричних і тепловикористовуючих установок та теплових мереж споживачів та суб'єктів електроенергетики; { Абзац другий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

отримувати від споживачів та суб'єктів електроенергетики інформацію, необхідну для виконання покладених на них завдань відповідно до нормативно-правових актів; { Абзац третій частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

давати споживачам та суб'єктам електроенергетики обов'язкові для виконання приписи про усунення порушень нормативно-правових актів; { Абзац четвертий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

давати споживачам та суб'єктам електроенергетики приписи про приведення засобів обліку, контролю та регулювання споживання електричної і теплової енергії у відповідність з нормами, правилами і стандартами в електроенергетиці; { Абзац п'ятий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

надсилати власникам об'єктів споживача подання про невідповідність займаній посаді працівника електротехнічного профілю, який своєчасно не пройшов перевірку знань з електробезпеки та експлуатації струмоприймачів;

вимагати від споживачів та суб'єктів електроенергетики додержання встановлених нормативно-правовими актами режимів споживання електричної і теплової енергії; { Абзац сьомий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

надавати приписи щодо неприпустимості продовження

експлуатації електричних і тепловикористовуючих установок споживачів, якщо це створює загрозу життю обслуговуючого персоналу, здоров'ю населення;

застосовувати в установленому законодавством України порядку санкції до суб'єктів господарської діяльності за порушення нормативно-правових актів та складати протоколи про адміністративні правопорушення. { Абзац дев'ятий частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

Стаття 10. Повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики

До повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у відносинах із суб'єктами електроенергетики належать:

погодження питань розміщення на підпорядкованій їм території об'єктів електроенергетики виходячи з інтересів територіальної громади;

участь у розробці комплексних планів постачання енергії споживачам на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів електроенергетики у надзвичайних умовах;

регулювання тарифів на теплову енергію відповідно до Закону;

сприяння розвитку енергетики в регіоні.

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в оперативне регулювання режимів енергоспоживання.

Р о з д і л ІІІ

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 11. Державне регулювання діяльності в електроенергетиці

Державне регулювання діяльності в електроенергетиці провадиться шляхом надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності в електроенергетиці, формування тарифної політики, встановлення порядку здійснення контролю за діяльністю суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії та відповідальності за порушення ними умов і правил здійснення діяльності на оптовому ринку електричної енергії. { Частина перша статті 11 в редакції Закону N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

Органом державного регулювання діяльності в електроенергетиці є національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері

енергетики, регулює діяльність суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики та господарюючих суб'єктів, які діють на суміжних ринках, а також виконує інші функції відповідно до законодавства.

Порядок організації діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, визначається Законом України "Про природні монополії" (1682-14).

{ Статтю 11 доповнено частиною згідно із Законом N 2388-VI (2388-17) від 01.07.2010; в редакції Закону N 3610-VI (3610-17) від 07.07.2011 }

Правові, економічні та організаційні засади державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій у сфері електроенергетики визначаються цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 12. Основні завдання та повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики

Основними завданнями національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, є:

участь у формуванні та забезпеченні реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування оптового ринку електроенергії України;

державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій в електроенергетиці;

сприяння конкуренції у сфері виробництва та постачання електричної енергії;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в електроенергетиці;

захист прав споживачів електричної і теплової енергії;

розроблення та затвердження правил користування електричною енергією;

розроблення та затвердження порядку проведення аукціону щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України; { Частину першу статті 12 доповнено абзацом згідно із Законом N 1164-VI (1164-17) від 19.03.2009 }

видача суб'єктам підприємницької діяльності ліцензій на виробництво, передачу та постачання електричної енергії;

розроблення та затвердження правил надання і погодження технічних умов на підключення до мереж (споруд) електро- та теплоенергетики; { Частину першу статті 12 доповнено абзацом згідно із Законом N 800-VI (800-17) від 25.12.2008 }

контроль за додержанням ліцензіатами умов та правил здійснення ліцензованої діяльності і застосування до них відповідних санкцій за їх порушення; { Абзац частини першої статті 12 в редакції Закону N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

формування та ведення реєстру об'єктів електроенергетики, що

використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - лише малих гідроелектростанцій). { Частина першу статті 12 доповнено абзацом згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, відповідно до покладених на неї завдань:

бере участь у регулюванні платіжно-розрахункових відносин оптового ринку електроенергії;

забезпечує реалізацію державної політики щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, у тому числі шляхом погодження договорів на купівлю такої електроенергії оптовим ринком електричної енергії України на підтвердження державних гарантій, встановлених законом; { Частина другу статті 12 доповнено новим абзацом згідно із Законом N 3486-VI (3486-17) від 03.06.2011 }

встановлює обмеження щодо суміщення видів діяльності суб'єктами підприємницької діяльності;

визначає відповідність ліквідації, реорганізації у формі злиття, приєднання, участі в об'єднаннях, а також придбання або відчуження більше двадцяти п'яти відсотків часток (акцій, паїв) активів суб'єктів підприємницької діяльності умовам та правилам здійснення ліцензованої діяльності;

розглядає справи про порушення умов ліцензій і за результатами розгляду приймає рішення в межах своєї компетенції;

застосовує адміністративні стягнення до посадових осіб та майнові санкції до суб'єктів електроенергетики, інших учасників оптового ринку електричної енергії з урахуванням активних впорядкованих дій щодо забезпечення стабільного фінансового становища електроенергетики та захисту прав споживачів; { Абзац частини другої статті 12 в редакції Закону N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

здійснює безперешкодно перевірки дотримання умов ліцензованої діяльності.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, під час затвердження інвестиційних програм власників електричних мереж повинна повністю враховувати витрати на підключення до електричних мереж об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії.

{ Статтю 12 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, щорічно оприлюднює інформацію щодо витрат на підключення до електричних мереж об'єктів електроенергетики, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії.

{ Статтю 12 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Стаття 13. Ліцензування діяльності в електроенергетиці

Діяльність з виробництва, передачі та постачання електричної енергії в Україні здійснюється за умови отримання відповідної ліцензії.

{ Частина перша статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006 }

Ліцензія на здійснення діяльності з виробництва, передачі та постачання електричної енергії видається національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

{ Частина друга статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006 }

Ліцензія видається окремо на кожний вид діяльності відповідно до інструкції, умов і правил здійснення окремих видів діяльності, що затверджуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Діяльність з виробництва електричної енергії суб'єктів господарювання без ліцензії дозволяється, якщо величина встановленої потужності чи відпуск електричної енергії менші за показники, визначені в умовах і правилах здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії.

Енергопостачальникам, до складу яких входять теплоелектроцентралі, видаються ліцензії на види діяльності в електроенергетиці з урахуванням спеціальних умов щодо першочергового забезпечення потреб споживачів тепла території здійснення ліцензованої діяльності.

Р о з д і л І V

ЕКОНОМІЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ

Стаття 14. Управління об'єднаною енергетичною системою України

В електроенергетиці України діє єдина централізована диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням електричної енергії. Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління об'єднаною енергетичною системою України виконує державне підприємство, яке визначається центральним органом виконавчої влади, що здійснює управління в електроенергетиці. Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України.

Структуру державного підприємства, що здійснює централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, визначає центральний орган виконавчої влади.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями електростанцій України з урахуванням режимів централізованого теплостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи об'єднаної енергетичної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідацію їх наслідків у об'єднаній енергетичній системі України шляхом підтримки необхідного балансу потужності та енергії, забезпечення надійного і сталого функціонування об'єднаної енергетичної системи України та її паралельної роботи з енергетичними системами інших держав;

розроблення і здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту.

Усі оперативні команди і розпорядження державного підприємства, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України. Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління об'єднаною енергетичною системою України з боку державних органів, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти електроенергетики яких підключені до об'єднаної енергетичної системи України, зобов'язані подавати державному підприємству, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

Стаття 15. Оптовий ринок електричної енергії України

Купівля всієї електричної енергії, виробленої на електростанціях, потужність чи обсяг відпуску яких більші за граничні показники, а також на електростанціях, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), незалежно від величини встановленої потужності чи обсягів відпуску електричної енергії (крім електричної енергії, виробленої на теплоелектроцентралях, які входять до складу енергопостачальників, для споживання на території здійснення ліцензованої діяльності), та весь її оптовий продаж здійснюються на оптовому ринку електричної енергії України. Функціонування інших оптових ринків електричної енергії в Україні забороняється.

{ Частина перша статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1812-III (1812-14) від 08.06.2000, N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Оптовий ринок електричної енергії України зобов'язаний купувати за "зеленим" тарифом електричну енергію, вироблену на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), і не продану за договірними цінами безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, які здійснюють господарську діяльність з постачання електричної енергії за регульованим тарифом. *{ Статтю 15 доповнено частиною згідно із Законом N 601-VI (601-17) від 25.09.2008 }*

Електрична енергія, вироблена з альтернативних джерел енергії, може бути реалізована за "зеленим" тарифом за прямими договорами зі споживачами. При цьому споживачу енергії органом, уповноваженим Кабінетом Міністрів України, видається документ встановленої форми, що підтверджує закупівлю енергії, виробленої з альтернативних джерел енергії, та визначається порядок використання зазначеного документа. { Статтю 15 доповнено частиною згідно із Законом N 601-VI (601-17) від 25.09.2008 }

Оптовий ринок електричної енергії України створюється на підставі договору.

Сторонами договору є суб'єкти господарської діяльності, пов'язаної з:

диспетчерським (оперативно-технологічним) управлінням об'єднаною енергетичною системою України;

виробництвом електричної енергії на електростанціях;

передачею електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами;

постачанням електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

оптовим постачанням електричної енергії. { Частина статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

У договорі визначаються мета та умови діяльності, права, обов'язки та відповідальність сторін. Цей договір погоджується з центральними органами виконавчої влади, що здійснюють управління в електроенергетиці, національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, Антимонопольним комітетом України.

Правила оптового ринку електричної енергії України є невід'ємною частиною договору і визначають механізм функціонування оптового ринку електричної енергії України, порядок розподілу навантажень між генеруючими джерелами, правила формування ринкової ціни на електричну енергію.

Оптовий ринок електричної енергії України функціонує з додержанням таких вимог:

всі суб'єкти підприємницької діяльності з виробництва та постачання електричної енергії мають рівноправний доступ до оптового ринку електричної енергії України та послуг електричних мереж після отримання відповідної ліцензії на право здійснення цих видів діяльності;

електрична енергія продається та купується за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

ціни на електричну енергію генеруючих компаній та оптові ціни визначаються за Правилами оптового ринку електричної енергії України;

всі учасники оптового ринку електричної енергії укладають договори купівлі-продажу електричної енергії з суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює оптове постачання

електричної енергії відповідно до договору, на підставі якого створюється оптовий ринок електричної енергії; { Частина статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

у кожному розрахунковому періоді (місяці) забезпечується оплата вартості електричної енергії та послуг, закуплених у цьому періоді оптовим постачальником електричної енергії, у рівному відсотку кожній енергогенеруючій компанії (за винятком суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - малим гідроелектростанціям) та підприємству, яке здійснює централізоване диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою України і передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами. Ця оплата забезпечується з урахуванням остаточних платежів відповідно до договору, на підставі якого створено оптовий ринок електричної енергії. { Частина статті 15 доповнено абзацом згідно із Законом N 2352-IV (2352-15) від 18.01.2005; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

{ Дію статті 15-1 зупинено на 2005 рік щодо визначення уповноваженого банку для обслуговування поточних рахунків із спеціальним режимом використання учасників оптового ринку електричної енергії в частині проведення розрахунків, визначених статтею 35 Закону N 2285-IV (2285-14) згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005 }

Стаття 15-1. Порядок проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії

Для проведення розрахунків за закуплену на оптовому ринку електричної енергії України та спожиту електричну енергію енергопостачальники, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, їх відокремлені підрозділи та оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установах уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання. Для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожиту електричну енергію з використанням механізмів погашення заборгованості, визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу" (2711-15), енергопостачальники, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптовий постачальник електричної енергії відкривають в установі уповноваженого банку поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості. Перелік поточних рахунків із спеціальним режимом використання в уповноваженому банку для зарахування коштів за електричну енергію затверджується та доводиться до відома споживачів національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. { Частина перша статті 15-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2711-IV (2711-15) від 23.06.2005 }

Споживачі, які купують електричну енергію у енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, вносять плату за поставлену їм електричну енергію виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника в уповноваженому банку. У разі перерахування споживачами коштів за електричну енергію на інші рахунки отримувачі повинні повернути ці

кошти за заявою споживача або за власною ініціативою в триденний термін з моменту їх отримання. У разі неповернення споживачу у цей термін коштів, сплачених на інші, не на поточні рахунки із спеціальним режимом використання, ці суми підлягають вилученню до Державного бюджету України як санкція за вчинене правопорушення і не зараховуються як оплата електричної енергії. Зарахування коштів до Державного бюджету України не звільняє їх отримувача від повернення цих коштів споживачу електричної енергії.

Кошти з поточних рахунків із спеціальним режимом використання енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, перераховуються згідно з алгоритмом оптового ринку електричної енергії виключно на:

поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії;

поточний рахунок підприємства, яке здійснює передачу електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами;

поточний рахунок енергопостачальника;

поточний рахунок із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості оптового постачальника електричної енергії. { Частина третьої статті 15-1 доповнено абзацом п'ятим згідно із Законом N 2711-IV (2711-15) від 23.06.2005 }

Кошти за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії, всіма енергопостачальниками перераховуються виключно на поточний рахунок із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії.

З поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії зазначені кошти спрямовуються виключно:

енергогенеруючим компаніям та іншим суб'єктам підприємницької діяльності, які провадять продаж електричної енергії оптовому постачальнику електричної енергії;

підприємству, яке здійснює диспетчерське управління об'єднаною енергетичною системою та передачу електричної енергії магістральними електричними мережами;

на поточний рахунок оптового постачальника електричної енергії;

іншим особам, які мають право на отримання коштів з інвестиційної складової оптового тарифу на електричну енергію, затвердженої національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, в тому числі на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії.

Кошти, які надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для погашення заборгованості енергопостачальників, що здійснюють підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, і оптового постачальника електричної енергії для проведення розрахунків з погашення заборгованості за спожитою електричною енергією з використанням механізмів погашення заборгованості,

визначених Законом України "Про заходи, спрямовані на забезпечення сталого функціонування підприємств паливно-енергетичного комплексу" (2711-15), перераховуються згідно з окремими алгоритмами оптового ринку електричної енергії, встановленими національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

{ Статтю 15-1 доповнено частиною згідно із Законом N 2711-IV (2711-15) від 23.06.2005 }

Умови про оплату електричної енергії коштами та про відкриття поточного рахунку із спеціальним режимом використання оптового постачальника електричної енергії (енергопостачальника, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території) є обов'язковими умовами договору купівлі-продажу електричної енергії між оптовим постачальником електричної енергії та енергопостачальником (договору на постачання електричної енергії між енергопостачальником, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, та споживачем).

Оптовий постачальник електричної енергії зобов'язаний забезпечити щоденне інформування учасників оптового ринку електричної енергії і органів виконавчої влади про стан проведення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії.

На поточні рахунки із спеціальним режимом використання не може бути звернено стягнення за зобов'язаннями учасників оптового ринку електричної енергії.

Операції на поточних рахунках із спеціальним режимом використання не підлягають призупиненню.

{ Закон доповнено статтею 15-1 згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

Стаття 16. Антимонопольні обмеження

Суб'єктам підприємницької діяльності, відносини яких регулюються цим Законом, згідно із Законом України "Про захист економічної конкуренції" (2210-14) забороняється провадити монопольну діяльність у будь-якій формі, крім випадків, передбачених законодавством України.

{ Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003 }

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють виробництво, передачу або постачання електричної енергії і визнані в установленому порядку такими, що займають монопольне (домінуюче) становище на ринку електричної енергії, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту електричної енергії, якщо необхідність такого обмеження не встановлена законодавством України.

{ Частина друга статті 16 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003 }

Стаття 17. Загальні принципи встановлення тарифів на енергію

Формування оптових тарифів на електричну енергію здійснюється на оптовому ринку електричної енергії України згідно з договором.

{ Частина перша статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1812-III (1812-14) від 08.06.2000, N 2509-IV (2509-15) від 05.04.2005, N 232-V (232-16) від 05.10.2006, N 309-VI (309-17)

від 03.06.2008; в редакції Закону N 1565-VI (1565-17) від 17.11.2009 }

{ Щодо зупинення дії частини першої статті 17 див. Закони N 3235-IV (3235-15) від 20.12.2005, N 489-V (489-16) від 19.12.2006, N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - пункт про зупинення дії визнано неконституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

Оптові тарифи можуть передбачати видатки на спільне фінансування розвитку нетрадиційних джерел електричної енергії. { Статтю 17 доповнено частиною згідно із Законом N 1565-VI (1565-17) від 17.11.2009 }

Тариф на електроенергію для населення, яке постійно проживає у 30-кілометровій зоні атомних електростанцій, встановлюється у розмірі 70 відсотків діючого тарифу для відповідної групи населення. { Статтю 17 доповнено частиною згідно із Законом N 1565-VI (1565-17) від 17.11.2009 }

Роздрібна ціна на електричну енергію формується енергопостачальниками згідно з умовами і правилами здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії з урахуванням вимог цього Закону. { Частина статті 17 в редакції Закону N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Тарифи на передачу і постачання електричної енергії місцевими (локальними) електромережами регулюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Збитки енергопостачальників від надання пільг з оплати за спожиту електричну енергію окремим категоріям побутових споживачів відшкодовуються за рахунок джерел, визначених законодавчими актами, які передбачають відповідні пільги.

Регулювання тарифів на електричну енергію, вироблену на атомних електростанціях, здійснюється з урахуванням обсягів соціально-економічної компенсації ризику для населення, яке проживає в зоні спостереження. { Статтю 17 доповнено частиною згідно із Законом N 232-V (232-16) від 05.10.2006 }

{ Частина шосту статті 17 виключено на підставі Закону N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Формування цін на електричну енергію, вироблену на теплоелектроцентралях та інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється з урахуванням тарифів на теплову енергію. Регулювання тарифів на електричну енергію, вироблену на вітрових електростанціях, здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. { Частина статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1812-III (1812-14) від 08.06.2000, N 2633-IV (2633-15) від 02.06.2005 }

Регулювання тарифів на теплову енергію, вироблену на теплоелектроцентралях, інших установках з комбінованим виробництвом електричної і теплової енергії, здійснюється

національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

{ Частина статті 17 в редакції Закону N 2633-IV (2633-15) від 02.06.2005 }

Підприємства, які постачають електричну енергію мережами, які не є їх власністю, повинні купувати електричну енергію на оптовому ринку електричної енергії України та вносити плату за користування місцевими (локальними) електричними мережами. Постачання електричної енергії споживачам зазначеними підприємствами здійснюється за тарифами, які обумовлюються в договорах на постачання електричної енергії.

Примітка. Зона спостереження - вживається у значенні, визначеному Законом України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (39/95-ВР). { Статтю 17 доповнено приміткою згідно із Законом N 232-V (232-16) від 05.10.2006 }

Стаття 17-1. Стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії

"Зелений" тариф затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, на електричну енергію, вироблену суб'єктами господарювання на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями).

Величина "зеленого" тарифу встановлюється для кожного суб'єкта господарювання, який виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, за кожним видом альтернативної енергії та для кожного об'єкта електроенергетики.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії вітру, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з енергії вітру.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з біомаси, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з біомаси. У цьому Законі біомасою є продукти, що складаються повністю або частково з речовин рослинного походження, які можуть бути використані як паливо з метою перетворення енергії, що міститься в них.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання.

Величина "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання, які експлуатують малі гідроелектростанції, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів другого класу напруги на січень 2009 року, визначеного із застосуванням тарифного коефіцієнта, що

застосовується для пікового періоду часу (для тризонної тарифної класифікації), помноженого на коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої малими гідроелектростанціями.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу для електроенергії, виробленої з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні:

1,2 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких не перевищує 600 кВт;

1,4 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких більша за 600 кВт, але не перевищує 2 000 кВт;

2,1 - для електроенергії, виробленої з енергії вітру об'єктами електроенергетики, величина встановленої потужності яких перевищує 2 000 кВт;

2,3 - для електроенергії, виробленої з біомаси;

4,8 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання наземними об'єктами електроенергетики;

4,6 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких перевищує 100 кВт;

4,4 - для електроенергії, виробленої з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані (встановлені) на дахах будинків, будівель та споруд, величина встановленої потужності яких не перевищує 100 кВт, а також для об'єктів, вмонтованих (встановлених) на фасадах будинків, будівель та споруд, незалежно від їх граничної потужності;

0,8 - для електроенергії, виробленої малими гідроелектростанціями.

Коефіцієнт "зеленого" тарифу електроенергії, виробленої об'єктами електроенергетики, введеними в експлуатацію (або суттєво модернізованими) після 2014, 2019 та 2024 років, зменшується відповідно на десять, двадцять та тридцять відсотків від його базової величини, визначеної частиною сьомою цієї статті. У цьому Законі суттєво модернізованими об'єктами електроенергетики, що виробляють електроенергію з використанням альтернативних джерел енергії, вважаються об'єкти, вартість модернізації енергетичного обладнання яких становить понад п'ятдесят відсотків початкової вартості такого обладнання.

Для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, "зелений" тариф встановлюється до 1 січня 2030 року.

Фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу для суб'єктів господарювання встановлюється шляхом перерахування у євро величини "зеленого" тарифу, розрахованого за правилами цього Закону, станом на 1 січня 2009 року за офіційним валютним курсом Національного банку України на зазначену дату.

Величина "зеленого" тарифу не може бути меншою за фіксований мінімальний розмір "зеленого" тарифу, який на кожен дату встановлення роздрібних тарифів для споживачів перераховується у національну валюту за офіційним валютним курсом Національного банку України на таку дату.

Зазначений порядок стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії для об'єктів електроенергетики, будівництво яких розпочаті після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію до 1 січня 2013 року, застосовується за умови, що питома вага сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, становить не менше 15 відсотків, для об'єктів, будівництво яких розпочаті після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію після 1 січня 2013 року, - не менше 30 відсотків, для об'єктів, будівництво яких розпочаті після 1 січня 2012 року та введених в експлуатацію після 1 січня 2014 року, - не менше 50 відсотків. Додатковою умовою застосування зазначеного порядку стимулювання виробництва електроенергії з використанням енергії сонячного випромінювання є використання на об'єктах електроенергетики, введених в експлуатацію після 1 січня 2013 року, сонячних модулів, у вартості виробництва яких питома вага матеріалів та сировини українського походження становить не менше ніж 30 відсотків, а після 1 січня 2014 року - 50 відсотків.

{ Частина дванадцята статті 17-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2799-VI (2799-17) від 17.12.2010; в редакції Законів N 3549-VI (3549-17) від 17.06.2011, N 4065-VI (4065-17) від 18.11.2011 }

Порядок визначення питомої ваги сировини, матеріалів, основних засобів, робіт та послуг українського походження у вартості будівництва відповідного об'єкта електроенергетики, що виробляє електричну енергію з використанням альтернативних джерел енергії, затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики. Порядок видачі сертифікатів про походження товарів для підтвердження їх українського походження в цілях цього Закону затверджується Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 17-1 доповнено новою частиною згідно із Законом N 4065-VI (4065-17) від 18.11.2011 }

Держава гарантує, що для суб'єктів господарювання, які виробляють електричну енергію з альтернативних джерел енергії на введених в експлуатацію об'єктах електроенергетики, буде застосовуватися порядок стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, встановлений відповідно до положень цієї статті на дату введення в експлуатацію об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з альтернативних джерел енергії. У разі внесення змін до законодавства, що регулює порядок стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії, суб'єкти господарювання можуть обрати новий порядок стимулювання.

Держава гарантує законодавче закріплення на весь строк застосування "зеленого" тарифу вимоги щодо закупівлі всієї електроенергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії (крім доменного та коксівного газів, а з використанням гідроенергії - вироблену лише малими гідроелектростанціями), і не проданої за договорами

безпосередньо споживачам або енергопостачальним компаніям, за встановленим "зеленим" тарифом, а також щодо розрахунків за таку електроенергію у повному обсязі, у встановлені строки та грошовими коштами у порядку, встановленому законом.

{ Статтю 17-1 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3486-VI (3486-17) від 03.06.2011 }

Роздрібна ціна на електричну енергію, що використовується суб'єктами господарської діяльності, які реалізують інноваційні проекти, зареєстровані у встановленому законом порядку, що передбачають впровадження та виробництво обладнання, а також матеріалів, сировини і комплектуючих для виробництва обладнання, яке виробляє енергію з використанням альтернативних джерел енергії, встановлюється на рівні роздрібного тарифу для споживачів відповідного класу напруги, встановленого станом на 1 січня 2009 року.

{ Закон доповнено статтею 17-1 згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Стаття 18. Проектування, будівництво та реконструкція об'єктів електроенергетики

Проектування та будівництво (нове будівництво, розширення, реконструкція і технічне переоснащення) об'єктів електроенергетики здійснюється на основі законодавства про будівництво. Оснащення об'єктів електроенергетики здійснюється на тендерних засадах.

{ Частина перша статті 18 із змінами, внесеними згідно із Законом N 741-IV (741-15) від 15.05.2003 }

Фінансування капітального будівництва, реконструкції та обслуговування об'єктів, призначених для спільних потреб підприємств електроенергетики та підприємств інших галузей, провадиться за рахунок замовників (власників) та користувачів цих об'єктів.

{ Частиною третьою статті 18 виключено на підставі Закону N 4220-VI (4220-17) від 22.12.2011 }

У разі спорудження або реконструкції будівель, доріг, мостів, інших об'єктів роботи, пов'язані з упорядкуванням і перенесенням повітряних і підземних електричних мереж, теплових мереж та інших об'єктів електроенергетики, виконуються замовниками будівництва і реконструкції відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації та вимог відповідних нормативів і під контролем власників споруд або мереж електроенергетики.

Стаття 19. Охорона об'єктів електроенергетики

Особливо важливі об'єкти електроенергетики, перелік яких визначається центральними органами виконавчої влади, що здійснюють управління в електроенергетиці, і затверджується Кабінетом Міністрів України, охороняються відомчою воєнізованою охороною у взаємодії із спеціалізованими підрозділами інших відомств.

Охорона інших об'єктів електроенергетики здійснюється згідно із законодавством України.

На об'єктах електроенергетики встановлюється особливий режим допуску.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони об'єктів електроенергетики забезпечується вогнепальною зброєю і спеціальними засобами самооборони. Застосування вогнепальної зброї, а також спеціальних засобів самооборони регулюється законодавством України.

Особовий склад відомчої воєнізованої охорони забезпечується форменим одягом за рахунок підприємств електроенергетики.

В охоронних зонах електричних мереж, а також інших особливо важливих об'єктів електроенергетики діють обмеження, передбачені законодавством України щодо використання земель.

Атомні електростанції охороняються відповідно до Закону України "Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку" (39/95-ВР) та Закону України "Про фізичний захист ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання" (2064-14).

{ Частина сьома статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом N 747-IV (747-15) від 15.05.2003 }

Стаття 19-1. Установлення особливого режиму охорони на території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд

На території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд установлюється особливий режим охорони.

Доступ сторонніх осіб та всіх видів транспорту на цю територію можливий лише в порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Виконання сторонніми особами робіт на території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, а на території контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд - у порядку, встановленому власником гідроелектротехнічних споруд або уповноваженим ним органом.

Територія забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд охороняється відомчою воєнізованою охороною. На території забороненої зони гідроелектротехнічних споруд діє особливий (внутрішньооб'єктний та перепускний) режим.

Особливості режиму території забороненої зони та контрольованої зони гідроелектротехнічних споруд визначаються Кабінетом Міністрів України.

Положення цієї статті не поширюються на малі гідроелектростанції. Суб'єкти малої гідроелектроенергетики самостійно забезпечують необхідні заходи з охорони об'єктів малої гідроелектроенергетики та здійснюють на прилеглої території необхідні заходи безпеки.

{ Статтю 19-1 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 601-VI (601-17) від 25.09.2008 }

{ Закон доповнено статтею 19-1 згідно із Законом N 1330-IV (1330-15) від 25.11.2003 }

Стаття 20. Охорона навколишнього природного середовища

Підприємства електроенергетики повинні додержувати вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні та організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу об'єктів електроенергетики на навколишнє природне середовище.

У разі порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності електричних станцій, магістральних та міждержавних електричних мереж приймається Кабінетом Міністрів України.

Рішення про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) чи припинення діяльності інших об'єктів електроенергетики приймають місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування і спеціально уповноважені на це органи виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища в межах їх компетенції, передбаченої законодавством України.

Для забезпечення безпеки населення, що мешкає в районі розташування об'єктів електроенергетики, встановлюються санітарно-захисні зони, розміри та порядок використання яких визначаються в нормативно-правових актах і проектах цих об'єктів, затверджених у встановленому порядку.

Усі види господарської діяльності в санітарно-захисних зонах, дозволені режимом їх використання, можуть провадитися тільки за погодженням з власником об'єкта електроенергетики або уповноваженим ним органом.

З метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру через припинення електропостачання споживачам для них встановлюється екологічна броня електропостачання.

{ Статтю 20 доповнено частиною шостою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Фінансування екологічної броні електропостачання при несплаті або неповній оплаті за спожиту електроенергію споживачами, що мають таку броню, здійснюється з державного або місцевих бюджетів та відповідних джерел доходів цих споживачів. Кабінет Міністрів України затверджує порядок складання переліку споживачів та їх обладнання, для якого має бути встановлена екологічна броня електропостачання. *{ Статтю 20 доповнено частиною сьомою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом N 309-VI (309-17) від 03.06.2008 }*

{ Щодо зупинення дії частини сьомої статті 20 див. Закони N 489-V (489-16) від 19.12.2006, N 107-VI (107-17) від 28.12.2007 - пункт про зупинення дії визнано неконституційним згідно з Рішенням Конституційного Суду N 10-рп/2008 (v010p710-08) від 22.05.2008 }

Стаття 21. Особливості умов праці в електроенергетиці

Підприємства, установи та організації електроенергетики зобов'язані забезпечувати комплектування робочих місць висококваліфікованими кадрами, постійно підвищувати їх кваліфікацію, гарантувати надійний соціальний захист.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в електроенергетиці, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і

перевірку знань (атестацію) згідно із законодавством, включаючи нормативно-правові акти Міністерства енергетики України, інших міністерств і відомств.

Перелік таких спеціальностей і посад затверджується Міністерством енергетики України і погоджується з Державним комітетом України по нагляду за охороною праці.

Допуск до роботи працівників електроенергетики, які не пройшли відповідної підготовки, забороняється.

Витрати на підготовку та перепідготовку кадрів, утримання спеціалізованих навчально-тренувальних та галузево-координаційних центрів відносяться на валові витрати виробництва та обігу.

Перевірка знань (атестація) персоналу провадиться за рахунок коштів власників об'єктів електроенергетики.

Працівникам основних професій, зайнятим на підприємствах електроенергетики, може встановлюватися надбавка до тарифної ставки чи посадового окладу за безперервний стаж роботи в електроенергетиці відповідно до порядку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, з віднесенням витрат на валові витрати виробництва та обігу. Персонал енергетичних установок, який перебуває в зоні впливу радіаційного, теплового і електромагнітного випромінювання, а також інших шкідливих і небезпечних факторів, підлягає спеціальному медичному обстеженню та обов'язковому страхуванню за рахунок коштів підприємств.

Створення робочих місць для працевлаштування інвалідів провадиться підприємствами електроенергетики в розмірі чотирьох відсотків від чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві.

Стаття 22. Страйки на підприємствах електроенергетики

Страйки на підприємствах електроенергетики забороняються у випадках, коли вони можуть призвести до порушення сталості об'єднаної енергосистеми України або теплопостачання в осінньо-зимовий період.

Стаття 23. Забезпечення енергопостачання в умовах надзвичайного стану та особливого періоду

У разі введення надзвичайного стану відповідно до Закону України "Про надзвичайний стан" (2501-12) підприємства, установи та організації електроенергетики, розташовані у місцевостях, де введено надзвичайний стан, зобов'язані виконувати розпорядження органів, які здійснюють заходи надзвичайного стану на відповідній території щодо енергопостачання споживачів, незалежно від умов укладених договорів.

У разі введення особливого періоду суб'єкти електроенергетики діють згідно із Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" (3543-12), Положенням про мобілізаційну підготовку народного господарства України і нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, які здійснюють управління в електроенергетиці, що регламентують функціонування електроенергетики в умовах особливого періоду.

Стаття 24. Права, обов'язки та відповідальність

енергопостачальників

{ Назва статті 24 в редакції Закону N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Енергопостачальники погоджують з відповідним споживачем величину екологічної броні електропостачання, яка має бути затверджена Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії. У разі недостиження згоди між споживачем та енергопостачальником щодо величини екологічної броні електропостачання остаточне рішення приймається Державною інспекцією з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії.

{ Статтю 24 доповнено частиною першою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Енергопостачальники мають право за умови неповної оплати споживачем спожитої електричної енергії обмежити його електроспоживання до рівня екологічної броні електропостачання або за відсутності такої повністю припинити електропостачання споживачу.

{ Статтю 24 доповнено частиною другою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Порядок обмеження електроспоживання споживачів до рівня екологічної броні електропостачання або повного припинення ім електропостачання (93-2004-п) встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 24 доповнено частиною третьою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Енергопостачальники мають право на відшкодування несплаченої споживачем частини вартості електричної енергії, що постачається йому на рівні екологічної броні електропостачання, за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів.

{ Статтю 24 доповнено частиною четвертою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Енергопостачальники зобов'язані забезпечувати надійне постачання електричної енергії згідно з умовами ліцензій та договорів.

Енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, не мають права відмовити споживачу, який розташований на такій території, в укладенні договору на постачання електричної енергії, крім випадків, якщо відсутня технічна можливість. У разі надання обґрунтованої відмови енергопостачальник зобов'язаний повідомити про це органу ліцензування (ліцензіару).

{ Частина статті 24 в редакції Законів N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000, N 800-VI (800-17) від 25.12.2008; із змінами, внесеними згідно із Законом N 4220-VI (4220-17) від 22.12.2011 }

Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, зобов'язані забезпечити рівноправний доступ до цих мереж усіх суб'єктів підприємницької діяльності, що отримали в установленому порядку ліцензію на здійснення відповідного виду діяльності і уклали договір на передачу електричної енергії. Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, не мають права відмовити у доступі до цих мереж суб'єктам господарювання, які виробляють енергію з

використанням альтернативних джерел енергії. Енергопостачальники, які здійснюють діяльність з передачі електричної енергії з використанням власних мереж, у своїх інвестиційних програмах повинні передбачати витрати на підключення об'єктів електроенергетики, які виробляють електроенергію з альтернативних джерел енергії.

{ Частина сьома статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1220-VI (1220-17) від 01.04.2009 }

Енергопостачальники, що здійснюють постачання електричної енергії на закріпленій території, несуть відповідальність за порушення умов та правил здійснення ліцензованої діяльності з урахуванням неналежного проведення розрахунків з оптовим постачальником електричної енергії, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, що здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, у разі, коли електрична енергія поставляється мережами, які не є його власністю.

{ Частина статті 24 в редакції Закону N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

Енергопостачальники, до складу яких входять теплоелектроцентралі, здійснюють постачання енергії в першу чергу на території здійснення ліцензованої діяльності.

Енергопостачальники несуть відповідальність перед споживачами електричної енергії у розмірі двократної вартості недовідпущеної електричної енергії у разі переривання електропостачання з вини енергопостачальника (згідно з умовами договору на постачання електричної енергії).

{ Частина десята статті 24 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005, N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

У разі відпуску електричної енергії, параметри якості якої внаслідок дій або бездіяльності енергопостачальника виходять за межі показників, визначених у договорі на постачання електричної енергії, енергопостачальник несе відповідальність у вигляді штрафу в розмірі двадцяти п'яти відсотків вартості такої електроенергії.

{ Частина одинадцята статті 24 в редакції Закону N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

Енергопостачальник не несе відповідальності перед споживачем електричної енергії у разі переривання постачання електричної енергії, якщо на момент настання цієї події схема живлення споживача електроенергії з вини споживача не відповідала вимогам нормативно-технічних документів.

{ Статтю 24 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

Енергопостачальник не несе відповідальності за майнову шкоду, заподіяну споживачу або третім особам внаслідок припинення або обмеження електропостачання, здійсненого у встановленому порядку.

{ Статтю 24 доповнено частиною дванадцятою згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

У разі порушення енергопостачальником, який здійснює постачання електричної енергії на закріпленій території, умов і правил здійснення ліцензованої діяльності з постачання електричної енергії та інших обов'язків, передбачених цим Законом, враховуючи зобов'язання щодо забезпечення захисту прав споживачів електричної

енергії та проведення розрахунків за закуплену енергопостачальником електричну енергію, а також із суб'єктом підприємницької діяльності, який здійснює передачу належної енергопостачальнику електричної енергії, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, застосовує до такого енергопостачальника такі санкції:

застереження;

штраф;

призначення тимчасового керуючого (адміністрації);

зупинення дії ліцензії на здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території;

анулювання ліцензії на здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії на відповідній території.

{ Статтю 24 доповнено частиною згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

Стаття 24-1. Відповідальність суб'єктів електроенергетики за збитки, завдані при виробництві, передачі та постачанні електричної енергії

Відповідальність за збитки, завдані внаслідок переривання процесу виробництва, передачі та постачання електричної енергії та/або внаслідок виробництва, передачі та постачання електричної енергії, параметри якості якої виходять за межі показників, визначених державними стандартами України, несе суб'єкт електроенергетики, в мережах якого сталися події, що призвели до таких збитків.

Величина збитків, передбачених частиною першою цієї статті, визначається за методикою, затвердженою національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Умови відшкодування збитків, завданих унаслідок переривання процесу виробництва, передачі та постачання електроенергії та/або внаслідок виробництва, передачі та постачання електроенергії, параметри якості якої виходять за межі показників, визначених державними стандартами України, зазначаються у відповідних договорах між суб'єктами електроенергетики, що здійснюють виробництво, передачу та постачання електроенергії.

{ Закон доповнено статтею 24-1 згідно із Законом N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

Стаття 25. Права споживачів електричної енергії

Споживачі електричної енергії мають право на:
підключення до електричної мережі у разі виконання правил користування електричною енергією;

вибір постачальника електричної енергії;

отримання інформації щодо якості електричної енергії, цін, порядку оплати, умов та режимів її споживання;

отримання електричної енергії, якісні характеристики якої визначені державними стандартами;

відшкодування збитків, заподіяних внаслідок порушення його прав, згідно з законодавством.

{ Абзац сьомий частини першої статті 25 виключено на підставі Закону N 4220-VI (4220-17) від 22.12.2011 }

Захист прав споживачів електричної енергії, а також механізм реалізації захисту цих прав регулюються цим Законом, законами України "Про захист прав споживачів" (1023-12), "Про захист економічної конкуренції" (2210-14), "Про енергозбереження" (74/94-ВР), іншими нормативно-правовими актами.

{ Частина друга статті 25 із змінами, внесеними згідно з Законом N 1294-IV (1294-15) від 20.11.2003 }

Стаття 26. *Обов'язки та відповідальність споживачів енергії*

Споживання енергії можливе лише на підставі договору з енергопостачальником.

Споживач енергії зобов'язаний додержуватися вимог нормативно-технічних документів та договору про постачання енергії.

Безпечну експлуатацію енергетичних установок споживача та їх належний технічний стан забезпечує сам споживач.

Споживач енергії несе відповідальність за порушення умов договору з енергопостачальником та правил користування електричною і тепловою енергією та виконання приписів державних інспекцій з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії згідно із законодавством України. Правила користування електричною і тепловою енергією (1357-99-п, 1198-2007-п) для населення затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Споживач енергії несе відповідальність за шкоду, заподіяну енергопостачальнику внаслідок невідповідності технічного стану електроустановок споживача та/або схеми живлення споживача вимогам нормативно-технічних документів, згідно з умовами договору.

{ Статтю 26 доповнено новою частиною згідно із Законом N 3134-VI (3134-17) від 15.03.2011 }

Споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) у випадку споживання електричної енергії понад договірну величину за розрахунковий період сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці фактично спожитої і договірної величини.

{ Частина статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-IV (1158-15) від 11.09.2003, N 2229-IV (2229-15) від 14.12.2004, N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

У випадку перевищення договірної величини потужності споживачі (крім населення, професійно-технічних навчальних закладів та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації державної і комунальної форм власності) сплачують енергопостачальникам двократну вартість різниці між найбільшою величиною потужності, що зафіксована протягом розрахункового періоду, та договірною величиною потужності.

{ Частина статті 26 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1158-IV (1158-15) від 11.09.2003, N 2229-IV (2229-15) від 14.12.2004, N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

Споживач, якому електрична енергія постачається енергопостачальником, що здійснює підприємницьку діяльність з постачання електричної енергії на закріпленій території, зобов'язаний оплачувати її вартість виключно коштами шляхом їх перерахування на поточний рахунок із спеціальним режимом використання енергопостачальника. У разі проведення споживачем розрахунків в інших формах та/або сплати коштів на інші рахунки такі кошти не враховуються як оплата спожитої електричної енергії.
{ Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

За умови неповної оплати за спожиту електричну енергію споживач зобов'язаний обмежити власне електроспоживання до рівня екологічної броні або повністю його припинити в разі відсутності такої.

{ Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Споживач забезпечує безперешкодний доступ відповідальних представників енергопостачальника, підприємства, що здійснює передачу електричної енергії, до власних електричних установок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, а також для виконання відключення та обмеження споживання відповідно до встановленого порядку. В разі перешкоди у доступі зазначених представників до електричних установок споживача посадові особи такого споживача несуть відповідальність відповідно до закону.

{ Статтю 26 доповнено частиною згідно із Законом N 982-IV (982-15) від 19.06.2003 }

Стаття 27. Відповідальність за порушення законодавства про електроенергетику

Правопорушення в електроенергетиці тягне за собою встановлену законодавством України цивільну, адміністративну і кримінальну відповідальність.

Правопорушеннями в електроенергетиці є:

крадіжка електричної і теплової енергії, самовільне підключення до об'єктів електроенергетики і споживання енергії без приладів обліку; { Абзац другий частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2598-IV (2598-15) від 31.05.2005, N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

пошкодження приладів обліку;

розкомплектування та пошкодження об'єктів електроенергетики, розкрадання майна цих об'єктів;

створення перешкод у здійсненні державного енергетичного нагляду та у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів електроенергетики; { Абзац п'ятий частини другої статті 27 в редакції Закону N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

порушення правил охорони електричних мереж;

порушення правил користування енергією;

насильні дії, які перешкоджають оперативному персоналу та посадовим особам об'єктів електроенергетики виконувати свої службові обов'язки;

незабезпечення енергією споживачів, що не допускають порушень своїх обов'язків перед енергопостачальниками. { Абзац дев'ятий частини другої статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

Суб'єкти господарської діяльності несуть відповідальність за правопорушення в електроенергетиці:

за неподання інформації або подання завідомо недостовірної інформації, передбаченої в ліцензіях на виробництво, передачу або постачання електричної енергії та в нормативно-правових актах, що регулюють питання функціонування об'єднаної енергетичної системи України і споживання енергії, - штраф у розмірі до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання рішень чи приписів національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, Державної інспекції з експлуатації електричних станцій і мереж, Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії та порушення умов ліцензій - штраф у розмірі до п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, державні інспектори з експлуатації електричних станцій і мереж, державні інспектори з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії на підставі акта перевірки, оформленого в установленому порядку, за наявності порушень, передбачених цією статтею, видають у межах своєї компетенції суб'єктам господарської діяльності постанови про накладення штрафів за встановленою формою.

Оскарження дій щодо накладення штрафів провадиться у судовому порядку.

Суми стягнених штрафів зараховуються до Державного бюджету України.

Санкції, передбачені частиною восьмою статті 24, частинами третьою, четвертою і п'ятою статті 26 та частиною третьою цієї статті, застосовуються в порядку (1312-99-п), встановленому Кабінетом Міністрів України.

{ Частина сьома статті 27 в редакції Закону N 1821-III (1821-14) від 22.06.2000 }

Громадяни та службові особи несуть адміністративну відповідальність за ухилення від виконання або несвоєчасне виконання приписів Державної інспекції з енергетичного нагляду за режимами споживання електричної та теплової енергії у вигляді штрафу у розмірі до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в порядку, встановленому законом.

{ Частина восьма статті 27 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2706-IV (2706-15) від 23.06.2005 }

Законодавством України може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень в електроенергетиці.

Використання об'єктів електроенергетики з метою, що суперечить інтересам безпеки людини і держави, порушує громадський порядок, забороняється. У разі порушення цих умов підприємства, установи та організації електроенергетики мають право в установленому порядку зупинити користування послугами об'єктів електроенергетики.

Методика розрахунку розміру шкоди, завданої енергопостачальнику внаслідок викрадення електроенергії (122-2006-п), встановлюється Кабінетом Міністрів України.

{ Статтю 27 доповнено частиною одинадцятою згідно із Законом N 2598-IV (2598-15) від 31.05.2005 }

Р о з д і л V

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 28. Міжнародне співробітництво

Суб'єкти електроенергетики беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до державних програм, міжнародних договорів України та законодавства України.

Стаття 29. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором, учасником якого є Україна, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про електроенергетику, застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 30. Особливості експорту електроенергії

Для здійснення експорту електричної енергії енергопостачальники закупають необхідний їй обсяг на оптовому ринку електричної енергії України за оптовою ринковою ціною.

Доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України для експорту електричної енергії надається на умовах аукціону. Аукціон щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України на строк не більше одного року проводиться суб'єктом електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України. Участь в аукціоні беруть суб'єкти електроенергетики, які мають ліцензію на здійснення діяльності з постачання електричної енергії, є членами оптового ринку електричної енергії України та не мають простроченої заборгованості за електричну енергію, закуплену на оптовому ринку електричної енергії України. Аукціон проводиться не рідше одного разу на місяць за умови наявності вільної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України.

Переможцем аукціону визначається суб'єкт електроенергетики, який запропонував найвищу ціну. У разі якщо переможець аукціону протягом двох календарних місяців поспіль використовує отриману в результаті аукціону пропускну спроможність міждержавних електричних мереж України менше, ніж на сімдесят відсотків в середньому за місяць, така пропускна спроможність міждержавних електричних мереж України знову виставляється на аукціон.

Порядок проведення аукціону затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики, та визначає:

фінансові гарантії оплати доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України;

величину пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України за окремими лотами;

початкову ціну доступу до міждержавних електричних мереж України;

умови відмови в наданні доступу до міждержавних електричних

мереж України;

умови дострокового припинення доступу до міждержавних електричних мереж України в разі невиконання енергопостачальником умов договору про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України або вимог законодавства;

інші умови.

Кошти, отримані в результаті проведення аукціону щодо доступу до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, розподіляються в порядку, затвердженому національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Напрями використання зазначених коштів:

погашення реструктуризованої заборгованості оптового постачальника електричної енергії енергогенеруючим компаніям та суб'єкту електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України, пропорційно до рівня такої заборгованості;

фінансування інвестиційної програми суб'єкта електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України.

При реалізації проектів будівництва (нового будівництва, розширення, реконструкції) магістральних, міждержавних електричних мереж України, включаючи об'єкти мережевої інфраструктури, що дають змогу збільшити пропускну спроможність міждержавних електричних мереж України, кошти, отримані в результаті проведення аукціону щодо доступу до додатково створеної пропускної спроможності, використовуються на забезпечення окупності відповідних проектів будівництва.

Передача електричної енергії, призначеної для експорту, здійснюється на підставі договору з суб'єктом електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України. Зазначений суб'єкт електроенергетики укладає з переможцем аукціону договір про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, включаючи технічні умови забезпечення експорту електричної енергії. Примірна форма договору про доступ до пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

Суб'єкт електроенергетики, який здійснює передачу електричної енергії міждержавними електричними мережами України, зобов'язаний щомісяця оприлюднювати інформацію щодо пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України, їх поточного завантаження, а також вільної пропускної спроможності міждержавних електричних мереж України у порядку, встановленому національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики.

{ Розділ V доповнено статтею 30 згідно із Законом N 1164-VI (1164-17) від 19.03.2009 }

Р о з д і л V I

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України до 1 грудня 1997 року:

подати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про особливості приватизації державного майна підприємств паливно-енергетичного комплексу;

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про електроенергетику";

привести рішення Уряду України у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України нормативних актів, що суперечать цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 січня 1998 року розробити нормативні акти щодо встановлення нижньої граничної межі калорійності вугілля, що поставляється для теплових електростанцій;

до 1 червня 1998 року розробити і внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про засади функціонування оптового ринку електричної енергії України.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ, 16 жовтня 1997 року
N 575/97-ВР

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** — 1997 р., № 46, стор. 1, код акту 4330/1997
- **Урядовий кур'єр** від 20.11.1997
- **Голос України** від 25.11.1997
- **Відомості Верховної Ради України** від 23.01.1998 — 1998 р., № 1, стаття 1